

BO‘LG‘USI GEOGRAF SIFATIDA TALABALARNI TURIZM HAMDA EKOTURIZM BO‘YICHA KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH

Atadjanova Mehribon Ixamovna
Urganch davlat pedagogika instituti tyutori

Annotatsiya. Ushbu maqolada bo‘lajak geografiya o‘qituvchilarida turizm va ekoturizm bo‘yicha kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish muammolari va ularning yechimi bayon qilingan.

Kalit so‘zlar: geograf, turizm, ekoturizm, ekologik ong, ekologik madaniyat, malaka, kasbiy ko‘nikma, kasbiy kompetensiya.

РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ В СФЕРЕ ТУРИЗМА И ЭКОТУРИЗМА У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ГЕОГРАФИИ

Аннотация. В статье освещены проблемы развития профессиональных компетенций будущих учителей географии, по сфере туризма и экотуризма..

Ключевые слова: географ, туризм, экотуризм, экологическое сознания, экологическая культура, навык, профессиональная компетенция.

DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL SKILLS IN THE FIELD OF TOURISM AND ECOTOURISM AMONG FUTURE GEOGRAPHY TEACHERS

Abstract. This article addresses the problem of developing professional skills through the acquisition of knowledge, skills and skills in tourism and eco-tourism for future geography teachers.

Key words: geographers, tourism, eco-tourism, knowledge, skills, professional skills, development.

O‘zbekiston Respublikasini jahonga tanitish, u haqda barcha axborot manbalarida batafsil ma‘lumotlar berish bugungi kunda davlat ahamiyatidagi masalaga aylandi. Bu esa ta‘lim tizimida ham o‘z aksini topib, bo‘lg‘usi geografiya

o‘qituvchilarida ham shunga mos kasbiy ko‘nikma va malakalarni, bir so‘z bilan aytganda kasbiy kompetensiyalarni akllantirish va rivojlantirishni taqozo etadi.

Ma‘lumotlarga ko‘ra “turizm” va “turist” so‘zlari XVIII asrda paydo bo‘lgan. U fransuzcha “tour”- sayohat so‘zidan kelib chiqqan. O‘zbek tilining izohli lug‘atida: “Sayohat-arabcha so‘z bo‘lib, dam olish, hordiq chiqarish yoki dunyoni ko‘rish, o‘rganish maqsadida qilingan safardir” deyiladi. [1.b.19].

Safar tushunchasining o‘zi ham arabchadan olingan va u xizmat yoki sayohat maqsadida biror joyga borishni anglatadi. Qisqasi, turizm insonni tabiiy muhit bilan chambarchas bog‘lab turadi, tabiatga muhabbat hissini tarbiyalaydi, uni muhofaza etishga rag‘bat uyg‘otadi. Shu sababli, geografiyani o‘qitish jarayonida talabalarda turizm va ekoturizm bo‘yicha bilim, malaka va ko‘nikma hosil qilish hamda umumbashariy ekologik dunyoqarashni shakllantirib borish zaruratini pedagogik muammo sifatida davrning o‘zi taqozo qilmoqda.

Turizmning geografiya fani bilan o‘zaro bog‘liqligi shundaki, hudud resurslarining turistik salohiyatini baholash bevosita geografik omillarga bog‘liq. Geografiya - tabiiy, ijtimoiy-iqtisodiy, iqlimiy, demografik ma‘lumotlar, ularning o‘zgarish tendensiyalari va istiqbollari, turizmning hududlararo va hudud ichida rivojlanishini batafsil rejalashtirish, ob'ektlar, turistik sanoat, turizm sohasini investitsiyalashni rejalashtirish, turistik oqimlarni, aholi bandligini va turizmdan tushuvchi daromadni rejalashtirish uchun zarur hisoblanadi.

“Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonun va “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”ning qabul qilinishidan ko‘zlangan asosiy maqsad ham kadrlar tayyorlash tizimining demokratik o‘zgarishlar va bozor islohotlari talablariga muvofiq emasligi, amaldagi ta‘lim bilim, ko‘nikma va malakalarga ega emasligi, yuqori malakali pedagog kadrlarning yetishmasligi, kadrlar tayyorlashning mavjud tizimidagi jiddiy kamchiliklarni bartaraf etishga qaratilganligi bilan izohlanadi [2.b.19].

Yuqorida keltirilgan kamchiliklarni bartaraf qilishda asosiy rolni o‘qituvchi bajaradi. Demak, bu muammolarning muvaffaqiyatli hal etilishi bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy-pedagogik tayyorgarligiga bog‘liq [3.b.6]. Bu borada geografiya fanining asosiy vazifasi jamiyat bilan tabiat o‘rtasidagi o‘ta murakkab aloqadorlikni ochib berishdan iborat. Shu maqsadda, geografiyani o‘qitish jarayonida talabalarda turizm, ekoturizm bo‘yicha bilim, malaka va ko‘nikma hosil qilish muammosi quyidagi vazifalarni hal qilishga qaratilishi lozim. Xususan:

- talabalarda turizm, ekoturizm bo'yicha bilim, malaka va ko'nikma hosil qilishning nazariy asoslarini ishlab chiqish orqali muammoning dolzarb pedagogik ahamiyatga ega ekanligini asoslash;

-geografiyani o'qitish jarayonida amaldagi o'quv reja, dastur va darsliklariga, turizm, ekoturizm bo'yicha bilim, malaka va ko'nikma hosil qilishni yetarli darajada singdirib borish;

- talabalarda turizm, ekoturizm bo'yicha bilim, malaka va ko'nikma hosil qilish jarayonida qo'llaniladigan metodlar hamda yondashuvlarning mazmun-mohiyati va uni tanlash tamoyillarini pedagogik nuqtai-nazardan baholash texnologiyalarini ishlab chiqish;

-zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida talabalarda turizm, ekoturizm bo'yicha bilim, malaka va ko'nikma hosil qilishning interfaol usullarini aniqlash, ularni amalga oshirish metodikasini ishlab chiqish va o'z vaqtida ta'lim jarayoniga tatbiq etish;

- geografiyani o'qitish jarayonida talabalarda turizm, ekoturizm bo'yicha bilim, malaka va ko'nikma hosil qilish yuzasidan amaliy-uslubiy tavsiyalar ishlab chiqish;

- geografiya fanlarini o'qitish jarayonida talabalarda turizm, ekoturizm bo'yicha bilim, malaka va ko'nikma hosil qilish orqali ular ongiga vatanparvarlik, tabiatga muhabbat va uni e'zozlash g'oyalarini singdirib borish.

Yuqorida keltirilgan vazifalarni amalga oshirishda asosiy rolni geogshrafiya o'qituvchisi bajaradi. Demak, talabalarda turizm, ekoturizm bo'yicha bilim, malaka va ko'nikma hosil qilish muammolarining muvaffaqiyatli hal etilishi bo'lajak geografiya o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik tayyorgarligiga bog'liq. Shu maqsadda, ta'lim-tarbiya jarayonini maqsadga muvofiq tashkil etish va bo'lajak geografiya o'qituvchilarining turizm, ekoturizm bo'yicha bilim, malaka va ko'nikmasini oshirish, ularning kasbiy tayyorgarligidagi qayd etilgan muammolarni bartaraf etish uchun:

- davlat va ijtimoiy buyurtmalarni hisobga olgan holda bo'lajak geografiya o'qituvchilarining turizm, ekoturizm bo'yicha bilim, malaka va ko'nikma hosil qilishga oid tadqiqotlarni olib borish, ta'lim paradigmlarini modernizatsiyalash va konseptual muammolari yechimini ishlab chiqish;

- bo'lajak geografiya o'qituvchilarida turizm, ekoturizm bo'yicha bilim, malaka va ko'nikmani rivojlantirish va takomillashtirishning asosi bo'lgan innovatsion yondashuvni qaror toptirish.

Bu jarayon o‘z navbatida geografiyaning ijtimoiy nufuzini oshirib, kadrlar tayyorlashning milliy modelini yaratishga xizmat qiladi. Bu vazifalarning muvaffaqiyatli hal etilishi o‘z navbatida turizm, ekoturizm bo‘yicha bilim, malaka va ko‘nikma hosil qilishda muhim omil hisoblanadi. Xulosa qilib aytganda, qayd etilgan muammolar yechimini ishlab chiqish va bu vazifalarning muvaffaqiyatli hal etilishi geografiya o‘qituvchilarining kasbiy-pedagogik shakllanganlik darajasiga bevosita bog‘liqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirzaev M.A., Alieva M.T. Turizm asoslari: o‘quv qo‘llanma. – T.: TDIU, 2011. - 327 b.
2. O‘zbekiston Respublikasining Kadrlar tayyorlash milliy dasturi. – T.: Sharq, 1997. – 63 b.
3. Muslimov N. Kasb ta’limi o‘qituvchisini kasbiy shakllantirishning nazariy-uslubiy asoslari. T. 2010.

Research Science and Innovation House